

Feltarbejde med Miljøportalen i baglommen

Hvor megen tid kan personalet i naturafdelingen spare, hvis de kan registrere data elektronisk, mens de er ude i naturen? Det undersøger Svendborg Kommune samtidig med at de påbegynder en opdatering af registreringen af beskyttede naturområder. Software udvikles i samarbejde med Kort og Matrikelstyrelsen

/ Af Irene Brandt

“Vi har en helt klar forventning om, at vi gennem dette projekt kan spare tid i naturafdelingen,” siger Peter Østergaard, der er chef for Natur- og Vandafdelingen i Svendborg Kommune.

Hvor meget tid, der vil blive sparet vil blive afdækket hen over sommeren og det tidlige efterår, når naturafdelingens medarbejdere tager ud i felten for at registrere naturkvalitet. I stedet for at medbringe print af kort og stakkevis af skemaer til registrering af observationerne under feltarbejdet har medarbejderne en lille computer med. På computeren er installeret software, som oprindeligt er blevet udviklet i et samarbejde mellem Dafolo og Kort- og Matrikelstyrelsen; men som nu er blevet videreudviklet i By- og Landskabsstyrelsen til også at kunne bruges til registre-

ring af § 3-natur. På sigt ser naturafdelingen i Svendborg Kommune endnu større muligheder i redskabet, som, de forventer, også vil kunne anvendes i andre situationer i forvaltningen i takt med, at skemaerne i programmet tilpasses konkrete formål.

“Hidtil har vi skrevet registreringerne på papir, når vi var på feltarbejde. Registreringerne overførte vi så til Naturdata i Miljøportalen, når vi kom tilbage på kontoret; men inden dataene er registreret, kan meget gå galt og manuel indberetning på miljøportalen er tidskrævende. Somme tider er det en kollega, der skal taste registreringerne ind. Så kan der ske fortolkningsfejl. Der kan også ske fejl, selvom man klarer det efterfølgende tastearbejde selv, fordi man skal registrere dataene to gange – først i felten og dernæst, når de skal testes ind i Naturdata. Somme tider går der lang tid fra tilsynet til registreringen i Naturdata finder sted, hvilket også kan

føre til fejl. Det er alt sammen sjuskefejl, som desværre nemt opstår. Endelig er det en kilde til irritation, at Naturdata ofte er nede. Det betyder, at det ikke altid kan lade sig gøre at registrere data på portalen på det tidspunkt, man har planlagt at gøre det,” siger biolog Jette Raal Stockholm, der sammen med kollegaen Nicolai Wøldike Schmith er gået i gang med at implementere det nye værktøj i naturafdelingen i Svendborg Kommune.

Jette Raal Stockholm fortsætter: “På computeren registrerer vi direkte i skemaer, der er designet til opgaven. Registreringerne kan gennemføres, mens man er offline, og når forbindelsen senere genoprettes, uploades data fra computeren til Naturdata.

Planen er således at skemaerne gemmes lokalt og at upload til naturdata sker automatisk når der er forbindelse. Dette kan spare tid og frustrationer over driftsforstyrrelser på miljøportalen/naturdata.

De to biologer, Nicolai Wøldike Schmith (tv) og Jette Raal Stockholm, fra naturafdelingen i Svendborg Kommune og deres afdelingschef, Peter Østergaard, har store forventninger til fordelene ved brug af den digitale applikation, der giver afdelingens inventører adgang til at registrere naturoplysninger digitalt under feltarbejdet.

Når vi kan registrere vores observationer på computeren og derefter indlæser oplysningerne direkte i Naturdata på Miljøportalen, undgår vi, at observationerne fra feltarbejdet aldrig kommer længere end til skemaer, der er vedhæftet sagsmapper; og at dataene aldrig bliver overført til Miljøportalen, hvor alle kan have glæde af dem.”

4000 §3-områder

Naturafdelingen i Svendborg Kommune står ikke alene for tilsynet med kommunens egne §3-områder. §3-naturen i Ærø og Langelands kommuner tilses også af medarbejderne fra naturafdelingen i Svendborg Kommune. Det betyder, at der er mere end 4000 §3-områder, som venter på at blive registreret. Siden opgave- og strukturreformen har naturafdelingens medarbejdere kun registreret §3-natur i det omfang, arealerne har været involveret i andre sagsgange i den

tekniske forvaltning. Det store arbejde med at besøge og kvalitetssurdere de registrerede områder starter om få måneder.

"Indledningsvis er vi gået i gang med at ajourføre oplysningerne om §3-områder på Arealinfo ud fra luftfotos og kort. Det er vores fornemmelse, at bl.a. en del søer ikke er registrerede, selv om de er beskyttede efter naturbeskyttelsesloven," siger Nicolai Wøldike Schmith.

Han ser også gode muligheder i de nye digitale metoder til registrering af natur i forhold til at få flere sammenlignelige data kommunerne imellem.

"På sigt er det interessant, hvis vi i kommunerne kan dokumentere tilsynet med habitaterne ved hjælp af de samme metoder, som Miljøcentrene benytter," siger Nicolai Wøldike Schmith.

To årsværk

Da naturafdelingen i Svendborg Kommune ikke hidtil har lavet systematisk registrering af den beskyttede natur, har de heller ikke dokumenterede data for, hvor lang tid opgaven – herunder registreringen i Naturdata - reelt tager med de nuværende registreringsmetoder; men på baggrund af medarbejdernes erfaringer fra andre arbejdspladser og tilsvarende opgaver i kommunen, anslår naturafdelingen i Svendborg Kommune, at der kan spares ca. ½ time pr. tilsyn, når man tager det mobile, digitale registreringsværktøj i brug. Med lidt mere end 4000 registrerede §3-områder betyder det 2000 timer, hvilket svarer til ca. to nettoårsværk.

"Vi har brug for at effektivisere arbejdet med registreringen af den beskyttede natur," siger afdelingschef Peter Østergaard og fortsætter:

"I øjeblikket er der andre sagsbehandlinger i det åbne land – for eksempel husdyrsager – der afventer registreringen af §3-natur. Tilsvarende har vi brug for at kende kvaliteten af de tre kommuners natur, så vi kan fordele midlerne til naturpleje til de områder, hvor der er mest brug for indsatsen."

Udover de to årsværk har naturafdelingen i Svendborg Kommune forventninger om, at arbejdet med at registrere data i GIS også kan effektiviseres, når den digitale registrering tages i brug.

Vil selv

I nogle kommuners naturafdelinger har man lavet aftaler med eksterne konsulenter om registreringen af §3-naturen; men denne løsning er bevidst fravalgt i Svendborg Kommune

"Det er vigtigt for os, at det er vores egne sagsbehandlere, der løser denne opgave. Dels for at afdelingens medarbejdere opnår et godt kendskab til de beskyttede naturområder. Vi bliver bedre til at læse de digitale luftfotos, når vi selv står for registreringen. Dels for at vedligeholde medarbejdernes faglighed inden for artsbestemmelse af planterne, som er vigtige markører, når naturtypen skal bestemmes," siger Jette Raal Stockholm.

Peter Østergaard supplerer:

"Prisen for, at vi selv løser opgaven, er, at registreringen af de 4000 naturområder kommer til at foregå i en proces, der strækker sig over flere år."

Den næste opgave i afdelingen bliver derfor også at bestemme, hvor man egentlig skal starte.

"Den mest effektive måde at registrere naturen på mener vi er at tage det hele fra en ende af. Vi kunne eks. starte i det øverste

hjørne af kommunen og efterhånden arbejde os frem. Denne fremgangsmåde holder antallet af køretimer på et minimum. En anden måde at prioritere indsatsen på kunne også være at registrere de bedste naturområder først. Opdateret viden om de højst målsatte naturområder er eksempelvis et vigtigt grundlag for at lave en god sagsbehandling i landbrugssagerne," siger Nicolai Wøldike Schmith.

Valg af hardware

På miljøcentrene, hvor den direkte digitale registrering allerede anvendes, foregår registreringerne under feltarbejdet på små kompakte, bærbare computere, som er udviklet til militærbrug; men de er også ganske velegnede til feltarbejde i den danske natur. Tabletterne, som disse computere kaldes, er vandfaste, og tabletens monitor kan bruges i skarpt dagslys.

"Desværre er disse computere også ret dyre; men vi planlægger at købe én tablet-computer, så vi er sikre på, at uanset vejforholdene, har vi altid én computer, der kan bruges. Derudover anskaffer vi mindst én lille ultramobil pc, lille bærbar enhed med touchscreen," siger Jette Raal Stockholm. Til efteråret, når erfaringerne med den digitale registrering evalueres, vil den anvendte hardware også indgå i evalueringerne, men holdningen til digitale løsninger er klar i naturafdelingen i Svendborg Kommune:

"Når de elektroniske løsninger findes, er det dumt ikke at udnytte mulighederne," siger Jette Raal Stockholm.

Peter Østergaard får det sidste ord:

"Digitale løsninger skal mini-

mere fejlmulighederne såvel som tidsforbruget i arbejdet med registrering af den beskyttede natur. Samtidig er digitale løsninger meget anvendelige, når det drejer sig om at systematisere arbejdsgangene på områder, hvor vi skal gøre det samme igen og igen. Dertil kommer, at brugen af digitale løsninger sikrer, at de data, vores medarbejdere registrerer, bliver lagret digitalt, hvilket er en meget stor fordel, når der som i tilfældet med de beskyttede naturtyper, er tale om data, som skal bruges igen og igen - ikke kun internt i kommunen men også af alle andre."

By- og Landskabsstyrelsen har i tæt samarbejde med Kort & Matrikelstyrelsen og Danmarks

Miljøportal lavet en mobil digital løsning, som gør det muligt at registrere data, indtaste og uploade dem til den fællesoffentlige naturdatabase, mens man er ude i felten.

Løsningen er en applikation, der benytter Miljøportalens webservices til at tale sammen med Naturdatabasen.

Applikationen bygger på de eksisterende pdf-blanketter, som feltmedarbejderne allerede bruger, når de taster deres oplysninger ind manuelt. Nu kan medarbejderne hente en elektronisk udgave af blanketterne for det område, de skal besøge, og taste de nye registreringer direkte på skærmen. Det betyder, at medarbejderne får tidligere års registreringer med ud i felten, og dem kan de bruge til støtte for den nye registrering. Når de nye data er registreret, uploades de direkte til Naturdatabasen.